

PETRAS NORKŪNAS

gydytojas, chirurgas onkologas,
habilituotas medicinos daktaras

Habilituotas medicinos daktaras Petras Norkūnas gimė 1912 metais Marijampolio kaime, Vilniaus rajone. 1934 metais baigė Vytauto Didžiojo gimnaziją Vilniuje. 1939 metais pradėjo studijuoti Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Medicinos fakultete, kurį baigė 1944 metais. Iš pradžių gydytojas Petras Norkūnas dirbo Vilniaus universiteto Bendrosios chirurgijos katedroje. Čia topografinę anatomiją dėstė žymus chirurgas prof. Benjaminas Zacharinas. Petras Norkūnas, jaunas, tik pradėjęs dirbti gydytojas, tapo jo asistentu. 1945 metais, reorganizavus Vilniaus miesto onkologinę ligoninę į Respublikinį onkologijos dispanserį, jame pradėjo dirbti ir minėtas prof. B. Zacharinas. Profesorius, pastebėjęs Petro Norkūno gabumus, pakviečia jauną chirurgą drauge atlikti kelias onkologines operacijas. Taigi savo karjerą šiandien žymus chirurgas onkologas pradėjo dar Pylimo gatvėje (ten, tebevykstant karui, 1944 metų liepos 16 d. buvusiose žydų geto patalpose vėl buvo atidaryta Vilniaus miesto onkologinė ligoninė). Gydytojas Petras Norkūnas taip pat priiminėdavo ambulatorinius ligonius, pavaduodamas prof. B. Zachariną. Žymus chirurgas onkologas habilituotas daktaras Petras Norkūnas ir šiandien su pagarba prisimena savo mokytoją prof. B. Zachariną, kurio mintys apie tiesiosios žarnos vėžį buvo jaunam chirurgui tolesnės veiklos stimulus. Tačiau jis dar nebuvo apsisprendęs atsidėti onkologinei chirurgijai.

Petro Norkūno medicinos mokslų kandidato (dabar daktaro) disertacijos tema buvo „Kaukolės defektų aloplastika“. Gydytojas Igoris Čiumačenko, tuo metu Sveikatos apsaugos ministerijos Profilaktikos valdybos viršininkas, surado doktorantą Medicinos bibliotekoje ir prikalbino padėti operuoti onkologinėmis ligomis sergančiuosius, besigydančius Respublikiniame onkologijos dispanseryje. Pats daktaras Petras Norkūnas vėliau sakė: „Aš sutikau padėti, mano jau toks būdas, kad prašantiems negaliu pasakyti ne“.

Jaunas gabus chirurgas turėjo derinti savo veiklą, dirbdamas keliose vietose: asistentu Bendrosios chirurgijos, vėliau - Hospitalinės chirurgijos katedrose, Chirurgijos skyriaus vedėju Respublikiniame onkologijos dispanseryje, popietinėmis valandomis - chirurgu Aukštųjų mokyklų poliklinikoje. Šiandien, prisimindamas tokį įtemptą darbą, habilituotas daktaras Petras Norkūnas džiaugiasi, kad galėjo mokyti studentus onkologijos, parodyti jiems sudėtingiausius onkologinių ligų atvejus.

Daktaro Petro Norkūno dėka į onkologinių ligonių gydymą įsitraukė ir vyresnysis jo brolis prof. Pranas Norkūnas (Bendrosios chirurgijos katedros vedėjas) bei prof. Valerijus Šlapoberskis (Hospitalinės chirurgijos katedros vedėjas). Taip Respublikinis onkologinis dispanseris tapo Bendrosios chirurgijos ir Hospitalinės chirurgijos katedrų studentų praktinių darbų baze. Prof.

Pranas Norkūnas ir prof. V. Šlapoberskis - vyresni ir patyrę chirurgai padėdavo dispanserio onkologams atlikti sudėtingiausias onkologines operacijas.

Vadovaujant daktarui Petru Norkūnui bei padedant Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto profesoriams, operacinė veikla dispanseryje sparčiai intensyvėjo: pvz., 1952 metais atlikta tik 163, o 1956 metais - jau 356 operacijos. Studentai turėjo galimybės susipažinti su sudėtingiausiomis onkologinėmis operacijomis ir kai kurie iš jų tapo žymiais chirurgais, tarp jų chirurgais onkologais.

Per 20 darbo metų, būdamas Respublikinio onkologijos dispanserio, vėliau Lietuvos onkologijos mokslo tyrimo instituto Chirurgijos skyriaus vedėju, daktaras Petras Norkūnas daug prisidėjo prie chirurginės onkologijos vystymosi. Per šį laikotarpį labai suaktyvėjo chirurginis darbas, buvo operuojami ligoniai, sergantys tiesiosios žarnos, skrandžio, stemplės bei plaučių navikais. 1969 metais Petras Norkūnas sėkmingai apgynė habilituoto daktaro disertaciją: „Duomenys apie tiesiosios žarnos vėžio diagnostiką, gydymą ir profilaktiką“. Dirbdamas intensyviu chirurgo darbu, daktaras P. Norkūnas daug prisidėjo auginant jaunesnę chirurgų kartą. Per visą savo ilgą mokslinį ir chirurginę, veiklą habilituotas daktaras Petras Norkūnas buvo ir lieka nepriekaištingo, puikaus chirurgo pavyzdžiu. Būdamas aukštos kvalifikacijos chirurgas, jis taip pat pasižymėjo draugišku, geranorišku elgesiu su jaunesniais kolegomis, buvo puikus pedagogas perteikdamas savo žinias medikams studentams. Ne veltui jo mokiniai, dabar vadovaujantys chirurgai onkologai sako, kad net stovėdamas už jų nugaros daktaras Petras Norkūnas padėdavo operuoti. Jam vadovaujant apginta keturios daktaro disertacijos, parašyti metodiniai nurodymai. Sėkmingą daktaro Petro Norkūno veiklą lėmė ne tik jo gabumai, darbštumas, nuoširdus noras padėti ligoniams, bet ir tas, kad daktaras turi Dievo dovaną - stebuklingas rankas. Jo operuotiems ligoniams geriau gydavo žaizdas, jos retai supūliuodavo, retai atsirasdavo kitokių komplikacijų. Daktaras Petras Norkūnas turėjo visų savo gydytų ligonių sąrašus. Būdavo malonu, kai kartais su juo nuvykus į „onkologines dienas“ rajonuose jis rasdavo savo gydytų pacientų, sveikų jau 10-20 metų. Tai juk geriausia kompensacija už sunkų chirurgo onkologo darbą. Nematėme daktaro Petro Norkūno pikto, pakėlusio balsą, atsainiai žiūrinčio į ligonius ar personalą bei jaunesnius kolegas. Net jo šypsena veikia aplinkinius ramina.

Daktarą Petrą Norkūną galime laikyti chirurginės onkologijos Lietuvoje pradininku, Mūsų nuomone, tos aukštumos, kurios yra pasiektos Lietuvos onkologijos centro, dabar Vilniaus universiteto Onkologijos instituto Chirurgijos klinikoje yra gerbiamo habilituoto daktaro Petro Norkūno nuopelnas.

Buvę studentai, mokiniai, dabartiniai kolegos:

Dr. Eugenijus Stratilatovas

Prof. Laima Griciūtė

Dr. Janina Didžiapetrienė

Prof. Algirdas Jackevičius
Prof. Konstantinas Povilas Valuckas